

## مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز

دوره نوزدهم، شماره دوم، بهار ۱۳۸۲ (پیاپی ۳۸)

(ویژه نامه حسابداری)

### بررسی عوامل مؤثر بر گزارشگری میان دوره‌ای به موقع در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

اکرم یار محمدی\*\*

وزارت نفت

دکتر حسین اعتمادی\*

دانشگاه تربیت مدرس

#### چکیده

جذب پس اندازهای راکد و سوق دادن آن‌ها به سوی واحدهای تولیدی و ایجاد امکانات تسهیلات، برای مشارکت عموم مردم در توسعه صنایع و سهام شدن در سود کارخانجات از اهداف اصلی بورس اوراق بهادار به شمار می‌رود. سازمان بورس به لحاظ دارا بودن این خصوصیات، می‌تواند به عنوان یک اهرم مهم در کنترل نرخ تورم و افزایش نرخ رشد پس انداز، نقش حساسی را در جامعه ایفا نماید. در جهت نیل به این هدف، بورس اوراق بهادار باید بتواند اطمینان و اعتماد سرمایه گذاران را جلب کند. این اطمینان و اعتماد، جز با وجود یک بازار سرمایه شفاف و روشن تحقق نخواهد یافت و شفافیت بازار سرمایه در گرو گزارشگری درست و به موقع شرکت‌های پذیرفته شده در بازار می‌باشد. زیرا گزارشگری به موقع که معامله بر اساس اطلاعات درونی و محرمانه و شایعه را کاهش می‌دهد، بسیار حایز اهمیت می‌باشد. پس شناخت و معرفی عامل‌های مؤثر بر به موقع بودن گزارش‌ها می‌تواند عاملی در جهت افزایش این ویژگی کیفی اطلاعات حسابداری باشد.

با عنایت به مطالب یاد شده بالا، این تحقیق با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر گزارشگری میان دوره‌ای به موقع در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در جهت رسیدن به هدف یاد شده انجام شده است. در این تحقیق، هفت عامل، شامل: اندازه شرکت، سود آوری، پیچیدگی عملکرد، عمر شرکت در بورس اوراق بهادار تهران، میزان معاملات سهام، ترکیب مالکیت و وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده مطلوب، به عنوان عوامل مؤثر بر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای انتخاب شدند و بر اساس آن، هفت فرضیه تدوین گردید. سپس از میان ۲۳۹ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران، تعداد ۴۰ شرکت انتخاب و اطلاعات لازم از منابع اطلاعاتی بورس اوراق بهادار تهران، استخراج گردید و پس از پردازش این اطلاعات، با به کارگیری روش‌های آماری نتایج زیر حاصل شده است:

۱. اندازه شرکت‌ها تأثیری بر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها نداشته است. منظور از اندازه شرکت، سرمایه آن‌ها در بورس اوراق بهادار می‌باشد.
۲. سود آوری شرکت‌ها در دوره‌های میانی، تأثیری بر سرعت گزارشگری مالی میان دوره‌ای شرکت‌ها نداشته است.
۳. پیچیدگی عملکرد شرکت‌ها از نظر نوع محصول، تأثیری بر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای

\* استادیار گروه حسابداری

\*\* کارشناس ارشد حسابداری

شرکتها نداشته است.

۴. تعداد سالهایی که از درج نام شرکتها در بورس میگذرد و یا به عبارت بهتر، عمر شرکت در بورس اوراق بهادار تهران، تأثیری بر سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکتها نداشته است.
۵. میزان معاملات سهام شرکتها در دوره های میانی، بر سرعت گزارشگری میان دوره ای آنها تأثیر مثبت داشته است، یعنی هرچه میزان معاملات در یک دوره بیشتر باشد، گزارش های آن دوره سریع تر در بازار منتشر شده است.
۶. ترکیب مالکیت شرکتها (از نظر تمرکز یا عدم تمرکز مالکیت)، تأثیری بر سرعت گزارشگری میان دوره ای نداشته است.
۷. وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده مطلوب، تأثیری بر سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکتها نداشته است.

**واژه های کلیدی:** ۱. گزارشگری مالی میان دوره ای ۲. گزارشگری به موقع ۳. عمر شرکت در بورس ۴. بورس اوراق بهادار تهران ۵. نظام حسابداری بهای تمام شده ۶. IAS شماره ۳۴.

## ۱. مقدمه

به موقع بودن گزارشگری مالی، یکی از ویژگی های مهم اطلاعات حسابداری می باشد. اطلاعات حسابداری کهنه، در تصمیم گیری های اقتصادی و مالی فاقد ارزش هستند (اسو، ۲۰۰۰). به عبارت دیگر، سرمایه گذاران در هنگام تصمیم گیری های مالی، به اطلاعات جدیدتر، اتکای بیشتری دارند؛ زیرا معتقدند که اطلاعات گذشته و کهنه، تأثیر خود را بر قیمت سهام گذاشته پس این گونه اطلاعات منجر به کسب سود نخواهد شد. بنابراین، دستیابی سریع تر به اطلاعات حسابداری، در تصمیم گیری بهینه اثر مثبت دارد و امکان کسب سود را افزایش می دهد. از این رو تأکید بازارهای سرمایه بر انتشار اطلاعات، در زمان مناسب و به طور یکسان است تا کلیه استفاده کنندگان این اطلاعات، دسترسی یکسان و همزمان بر آن داشته باشند؛ و در نتیجه، معاملات بر مبنای اطلاعات درونی و درز اطلاعات و معاملات بر اساس شایعه کاهش می یابد و استفاده از این اطلاعات روشن مند می گردد. به همین منظور اغلب بازارهای سرمایه مقررات و ضوابطی را برای انتشار اطلاعات بر شرکت های پذیرفته شده در آن بازار سرمایه معلوم کرده اند. بورس اوراق بهادار تهران نیز در فعالیت مجدد خود که از سال ۱۳۶۸ شروع شد، با وضع مقررات و ضوابط انتشار اطلاعات مالی، در روشن مند نمودن و هماهنگ سازی گزارشگری مالی تلاش کرده است. در این تحقیق، مقررات و ضوابط انتشار اطلاعات توسط بورس اوراق بهادار تهران بیان شده است؛ سپس زمان گزارشگری اطلاعات شرکت ها، مورد بحث قرار گرفته و پس از آن عوامل مؤثر بر سرعت گزارشگری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.

## ۲. بیان موضوع، اهمیت و علت انتخاب آن

اطلاعاتی که توسط شرکت ها با زمان بندی دوره ای مشخص، در بازار سرمایه منتشر می شوند، مورد استفاده بسیاری از تصمیم گیرندگان قرار می گیرد؛ اما این اطلاعات، تنها زمانی بر تصمیم گیری افراد مؤثر هستند که در زمان مناسب گزارش شوند. از آنجا که دستیابی همزمان و یکسان همه استفاده کنندگان اطلاعات مالی به گزارش ها، از ویژگی های یک بازار کارا به شمار می رود (آنونیموس، ۱۹۹۸ و پیترو، ۱۹۹۸). بازارهای سرمایه نیز بر انتشار سریع گزارش های میان دوره ای پس از گذشت دوره مالی مربوط تأکید فراوانی نموده اند. در تحقیقات مالی که در زمینه بورس و گزارشگری شرکت ها انجام گرفته، بیشتر بر ماهیت اطلاعات مالی و رابطه آن با بازده قیمت سهام، حجم سهام و نقش آن ها در تعیین قیمت سهام تأکید شده است؛ ولی به زمان آرایه این اطلاعات و همچنین به عواملی که می تواند زمان آرایه این اطلاعات را کوتاه یا طولانی تر کند؛ کمتر توجه شده است. علت انتخاب این موضوع نیز بررسی و استخراج عواملی است که می تواند زمان آرایه این اطلاعات را کوتاه تر نماید.

### ۳. اهداف تحقیق

یکی از مباحث مهم در خصوص بازارهای سرمایه، مطالعه، بررسی و تجزیه و تحلیل به منظور شناخت میزان و درجه کارایی می‌باشد. این شناخت، بی‌شک از یک سو بر تصمیمات سرمایه گذاران و تأمین امنیت مبادلات سهام و سرمایه و از سوی دیگر، بر درک مسؤولان و گردانندگان بازار و به منظور بهبود نحوه عمل بازار و هدایت آن به سوی توسعه یافتگی و قانونمندی مؤثر خواهد بود.

در این تحقیق سعی شده است با مطالعه عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، و به کمک اصول و روش های علمی تحقیق، در خصوص نحوه گزارشگری مالی میان دوره ای و عوامل مؤثر بر سرعت گزارشگری میان دوره ای معرفی صورت گیرد و با استفاده از یافته های این تحقیق، عملکرد بورس را توسعه دهیم و با تأکید بر این عوامل، سرمایه گذاران را در درک بیشتر بازار سرمایه و ماهیت سرمایه گذاری و همچنین تصمیم گیری انتخاب سرمایه گذاری مناسب کمک نماییم.

### ۴. فرضیات تحقیق

به منظور رسیدن به اهداف یاد شده، جهت انجام تحقیق پیش رو، هفت فرضیه به شرح ذیل تدوین گردید:

فرضیه اول: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و اندازه شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و سودآوری شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و پیچیدگی عملکرد شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و تعداد سال هایی که از زمان درج نام شرکت ها در بورس اوراق بهادار می گذرد، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و میزان معاملات سهام شرکت ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ششم: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و نوع مالکیت شرکت ها رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه هفتم: بین گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع و وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده مطلوب در شرکت ها رابطه معنادار وجود دارد.

### ۵. دامنه تحقیق

هر تحقیقی باید دارای حدود مشخص و تعریف شده ای باشد تا پژوهشگر بتواند در تمام مراحل تحقیق احاطه کافی و قابل اطمینان داشته باشد و نتایج به دست آمده از آن نیز قابل همه گیر شدن در کل جامعه باشد. تحقیق حاضر نیز دارای حدود مشخص به شرح زیر می باشد.

#### ۱. ۵. قلمرو موضوعی تحقیق

تحقیق حاضر به بررسی عوامل مؤثر بر گزارشگری میان دوره ای به موقع در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می پردازد.

#### ۲. ۵. قلمرو مکانی تحقیق

جامعه آماری این تحقیق، عبارت از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که شامل ۲۳۹ شرکت بوده است؛ لازم به یاد آوری است که از این تعداد، تنها ۴۰ شرکت به عنوان نمونه انتخاب گردیده است.

#### ۳. ۵. قلمرو زمانی تحقیق

کلیه شرکت هایی که نامشان، از سال ۱۳۷۷ در فهرست شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران قرار گرفته مشمول این تحقیق می شوند. تحقیق در محدوده زمانی ۳ سال متوالی ۱۳۷۷، ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ انجام شده است.

## ۶. نحوه انتخاب نمونه ها و روش جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها

با توجه به موضوع تحقیق، جامعه آماری این تحقیق، عبارت است از کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از سال ۱۳۷۷ تا پایان سال ۱۳۷۹؛ به استثنای شرکت های گروه واسطه گری های مالی (سرمایه گذاری ها) و شرکت های قندی. خارج نمودن شرکت های عضو دو گروه یاد شده به دلیل عدم وجود یکنواختی در فعالیت آن ها و در نتیجه عدم امکان قابلیت مقایسه دوره های میانی این شرکت ها با یکدیگر بوده است؛ توضیح اینکه مطابق اطلاعات دریافتی از بورس تهران؛ فعالیت شرکت های تولید کننده قند، از اوایل مهرماه شروع و تا پایان اسفند ماه ادامه دارد. پس در شش ماهه بعد این شرکت ها، بدون کسب درآمد، تنها متحمل هزینه هستند و شرکت های سرمایه گذاری نیز قسمت عمده درآمدشان، در زمان تقسیم سود شرکت های سرمایه پذیر آن ها تحقق می یابد. از طریق نمونه گیری تصادفی طبقه بندی شده، تعداد ۴۰ شرکت با توجه به ویژگی های یاد شده انتخاب گردید. برای جمع آوری اطلاعات، ابتدا با مراجعه به فهرست شرکت های پذیرفته شده در بورس از ابتدای سال ۱۳۷۷ که بالغ بر ۲۶۷ شرکت بود، تعداد ۱۳ شرکت گروه واسطه گری های مالی (سرمایه گذاری) و تعداد ۱۵ شرکت گروه قندی به دلایل یاد شده حذف گردید و از ۲۳۹ شرکت باقی مانده تعداد ۵۸ شرکت که به طور تصادفی طبقه بندی شده بودند، انتخاب گردید و با توجه به اینکه تعداد زیادی از شرکت های یاد شده گزارشگری نامنظمی داشته اند، ۱۸ شرکت از نمونه حذف و ۴۰ شرکت باقی مانده است. سپس اطلاعات مورد نیاز جهت هر کدام از ۴۰ شرکت برای سال های ۷۷، ۷۸ و ۷۹ استخراج گردید. با توجه به اینکه هر سال مالی به ۴ میان دوره ۳ ماهه تقسیم می گردد برای هر کدام از این ۴۰ شرکت ۱۲ سری اطلاعات از منابع اطلاعاتی سازمان بورس اوراق بهادار تهران جمع آوری گردید. لازم به ذکر است، با توجه به نبودن گزارشگری مالی میان دوره ای در بورس اوراق بهادار تهران تعدادی از شرکت های نمونه به طور منظم و یکنواخت گزارش های مالی خود را ارائه ننموده بودند بنابراین از نمونه حذف و مجدداً شرکت های دیگری به طور تصادفی انتخاب و جایگزین آن ها گردید. همچنین با توجه به تعداد کم شرکت های دارای ۱۲ سری کامل اطلاعات، شرکت هایی که حداقل ۹ مورد از اطلاعات لازم را ارائه نموده بودند در نمونه حفظ شدند.

پس از گردآوری اطلاعات و محاسبه متغیرهای تحقیق از روش های آماری ضریب همبستگی پیرسون و توزیع فیشر، آزمون اختلاف میانگین دو جامعه آماری، و آزمون H کروسکال والیس برای آزمون فرضیات استفاده شده است.

### ۱.۶. محدودیت های تحقیق

اساس و پایه هر تحقیق اطلاعاتی می باشد که فرضیه های تحقیق با استفاده از آن ها مورد آزمون واقع می شود هر چقدر اطلاعات دقیق تر و کامل تر در اختیار محقق قرار گیرد به همان میزان نتایج حاصل از آن دقیق تر و قابل اعتمادتر خواهد بود و یا به طور کلی تحقیق انجام شده روایی بیشتری خواهد داشت.

مشکل اساسی که بر سر راه بیشتر محققین قرار دارد مشکل جمع آوری اطلاعات می باشد. مشکل اصلی این تحقیق نیز همین مسأله بوده و محدودیت ها و مشکلات آن نیز به طور خلاصه به شرح زیر می باشند:

۱ - نبودن گزارشگری مالی میان دوره ای در بورس اوراق بهادار تهران. به عبارت دیگر بورس اوراق بهادار از سال ۱۳۷۶ شرکت ها را ملزم به ارائه یکسری گزارش های مالی نموده است. بنابراین بسیاری از شرکت های پذیرفته شده در بورس این گزارش های را ناقص و نامنظم به سازمان بورس ارائه نموده اند که جمع آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق را با مشکل مواجه ساخت.

۲- مسلماً عواملی که بر گزارشگری به موقع مؤثرند بسیار متنوع تر از عوامل معرفی شده در این تحقیق است که در این تحقیق تنها هفت عامل در نظر گرفته شده است.

۳- بورس اوراق بهادار گاهی به دلایلی از معاملات سهام یک شرکت جلوگیری می نماید بنابراین در فرضیه ای که میزان معاملات سهام را مورد بررسی قرار می دهد این نقص وجود داشته است.

## ۷. پیشینه موضوع و نگاهی به مطالعات انجام شده

طبق استاندارد بین المللی حسابداری شماره ۳۴، حداقل اطلاعات یک گزارش مالی میان دوره ای شامل یک تراز نامه فشرده، صورت سود و زیان فشرده، صورت جریان وجوه نقد فشرده و صورت فشرده تغییرات در حقوق صاحبان سهام و یادداشت های توضیحی انتخابی می باشد (آنونیموس، ۱۹۹۸). این استاندارد حکمی در مورد اینکه کدام شرکت ها با چه دوره تناوبی و چه مدت پس از انقضای دوره مالی گزارش میان دوره ای را منتشر کند بیان نکرده است. طبق قضاوت کمیته تدوین استانداردهای بین المللی این مسایل باید، توسط دولت های محلی، هیأت قانون گذاری خرید و فروش اوراق بهادار، بورس های اوراق بهادار و هیأت های حسابداری تصمیم گیری شود. هدف استاندارد شماره ۳۴ تعیین حداقل محتوای گزارش مالی میان دوره ای و تعیین اصول و شناسایی و اندازه گیری صورت های مالی کامل یا فشرده برای یک دوره میانی می باشد. گزارشگری به موقع و قابل اتکای میان دوره ای، توانایی سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان و سایر استفاده کنندگان را در فهم ظرفیت یک واحد تجاری در تولید درآمد و جریان های نقد و شرایط مالی آن افزایش می دهد. استاندارد شماره ۳۴ از اول ژانویه سال ۱۹۹۹ به کار گرفته شده است.

بر اساس بررسی های به عمل آمده تاکنون تحقیقی در این موضوع نه در کشور ایران و نه در سایر کشورها انجام نشده است اما تحقیقات مشابهی مشاهده شده است.

در تحقیقی که توسط ویترو و زیمر (۱۹۸۴) انجام شده است رابطه بین به موقع بودن گزارشگری مالی و نابسامانی های مالی شرکت بررسی گردید. در این پژوهش که بر روی شرکت های استرالیایی صورت گرفته، یک نظریه سنتی مبنی بر اینکه اخبار بد شرکت ها نسبت به اخبار خوب دیرتر به بازار سرمایه می رسد بررسی گردید و نتیجه آن تأیید این فرضیه می باشد.

در تحقیق دیگری توسط چمبرز و پنمان (۱۹۸۴) گزارشگری به موقع و رابطه آن با واکنش قیمت سهام نسبت به گزارش سود مورد بررسی قرار گرفت. نتیجه این تحقیق به طور خلاصه حاکی از آن بود که تغییر پذیری بازده اوراق سهام همزمان با ارایه گزارش های سود به زمانی که طول می کشد تا شرکت ها گزارش خود را ارایه نمایند ارتباطی ندارد و همچنین به محض آشکار شدن تأخیر در زمان ارایه گزارش های بازار آن را بد تعبیر می نماید.

در تحقیق دیگری که توسط کراس و شرودر (۱۹۸۴) انجام شد تأثیر زمان گزارش فصلی سود بر بازده قیمت سهام مورد بررسی قرار گرفت. این تحقیق رابطه بین زمان گزارش فصلی سود و نوع پیش بینی که می توان از وضعیت سودآوری شرکت داشت (خوب یا بد) و همچنین رابطه بین بازده قیمت سهام در زمان حول و حوش تاریخ گزارش سود را بررسی می کند. بر اساس نتایج این تحقیق زمان ارایه گزارش های سود با بازده های غیرعادی سهم حول و حوش تاریخ ارایه ارتباط دارد. بازده های غیرعادی شرکت هایی که زود گزارش نموده اند به طور قابل توجهی بیشتر از شرکت هایی که دیر گزارش کرده بودند می باشد، و بالاخره تحقیقات اوسو- آنسه (۲۰۰۰) در مورد گزارشگری سالانه به موقع در بازارهای سرمایه در حال توسعه که عوامل مؤثر بر گزارشگری به موقع را مورد بررسی قرار داد. در این تحقیق عواملی همچون اندازه شرکت، سودآوری، نسبت بدهی، اقلام غیر مترقبه یا احتمالی، ماه پایان سال مالی، پیچیدگی عملکرد و سن شرکت مورد بررسی قرار گرفت و نتیجه این تحقیق این بود که زمان گزارشگری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار زیمباوه تحت تأثیر اندازه آن ها، سودآوری و سن آن ها قرار می گیرد.

## ۸. متغیرهای تحقیق

متغیرها مقدار عددی ویژگی ها و کیفیت های اندازه گیری شده هستند که برای بررسی روابط آن ویژگی ها و کیفیت ها به کار می روند. از آنجا که در هر تحقیق علمی رابطه بین دو یا چند متغیر بررسی می شود، متغیرهای مستقل و وابسته این تحقیق به شرح زیر تعریف شده اند.

### ۸.۱. متغیرهای مستقل

۱- اندازه شرکت: مقصود از اندازه شرکت میزان سرمایه آن شرکت در بورس اوراق بهادار می باشد

**۲- سودآوری:** در این تحقیق سودآوری عبارت است از تناسب بین سود تحقق یافته در یک دوره سه ماهه و سود پیش‌بینی شده توسط شرکت‌ها در ابتدای سال مالی که به صورت نامطلوب، نسبتاً مطلوب، مطلوب و بسیار مطلوب طبقه بندی شده است. معیار طبقه بندی یاد شده اختلاف بین سود تحقق یافته و سود مورد انتظار می‌باشد. بنابراین اگر سود تحقق یافته معادل یا بیشتر از سود مورد انتظار باشد در دسته بسیار مطلوب، اگر اختلاف کمتر از ۵ درصد باشد مطلوب، اگر اختلاف بین ۵ تا ۱۰ درصد باشد، نسبتاً مطلوب و اختلاف بیش از ۱۰ درصد در دسته نامطلوب قرار گرفته است (معیارهای یاد شده با مراجعه به بورس اوراق بهادار تهران در نظر گرفته شده است).

**۳- پیچیدگی عملکرد:** پیچیدگی عملکرد عبارت است از تنوع محصولات تولید شده توسط یک شرکت. به عبارت دیگر در این تحقیق شرکت‌هایی که یک محصول تولید می‌کنند با پیچیدگی عملکرد پایین و شرکت‌هایی که بیش از یک نوع محصول تولید می‌کنند با پیچیدگی عملکرد بالا در نظر گرفته شده‌اند.

**۴- سن شرکت:** عبارت است از تعداد سال‌هایی که از زمان درج نام شرکت در بورس اوراق بهادار تهران گذشته است.

**۵- میزان معاملات سهام:** عبارت است از درصد تعداد سهام معامله شده به تعداد کل سهام شرکت از ابتدای یک دوره سه ماهه تا پایان آن دوره.

**۶- نوع مالکیت:** در این تحقیق نوع مالکیت شرکت‌ها به صورت زیر تعریف می‌شود:

الف - شرکت‌هایی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن‌ها متعلق به یک شخص حقیقی یا حقوقی می‌باشد به طوری که آن سهام‌دار در مدیریت مشارکت داشته باشد.

ب- شرکت‌هایی که بیش از ۲۰ درصد سهام آن‌ها متعلق به یک شخص حقیقی یا حقوقی می‌باشد به طوری که آن سهام‌دار قابلیت نفوذ و کنترل قابل ملاحظه‌ای داشته باشد.

ج- شرکت‌هایی که مالکیت هیچ یک از سهام‌داران آن‌ها به ۲۰ درصد نمی‌رسد و در نتیجه هیچ سهام‌داری قابلیت نفوذ و کنترل قابل توجه را در آن شرکت ندارد.

**۷- وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده:** آخرین متغیر مستقل که در این تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد عبارت است از بررسی وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده که از طریق مراجعه به گزارش‌های حسابرس و بازرس قانونی استخراج می‌شود.

## ۸.۲. متغیر وابسته

در این تحقیق متغیر وابسته عبارت است از سرعت عمل شرکت‌ها در ارائه گزارش سود ۳ ماهه، به عبارت دیگر با در نظر گرفتن آخرین روز دوره ۳ ماهه تعداد روزهایی که طول کشیده تا شرکت گزارش‌های آن ۳ ماهه را ارائه نماید نشان دهنده سرعت گزارش دهی آن شرکت می‌باشد.

۸.۲.۱. فرآیند آزمون فرضیات تحقیق: فرضیه (۱): بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و اندازه

آن‌ها رابطه معنی‌دار وجود دارد.

با بیان این فرضیه این مهم مد نظر بوده است که آیا با افزایش سرمایه شرکت‌ها سرعت گزارشگری نیز افزایش می‌یابد یا خیر؟ به عبارت دیگر آیا شرکت‌هایی که سرمایه آن‌ها در بورس بیشتر است گزارشگری به موقع دارند یا خیر؟ میزان سرمایه شرکت‌ها از حداقل سه میلیارد ریال تا حداکثر ۳۲۴ میلیارد ریال موجود بوده است که به شرح جدول زیر دسته بندی شده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی سرمایه شرکتها

تعداد	شرح
۳۸۱	کمتر از ۵۰,۰۰۰ میلیون ریال
۸۲	از ۵۰,۰۰۰ تا ۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال
۱۲	از ۱۰۱,۰۰۰ تا ۱۵۰,۰۰۰ میلیون ریال
۳	از ۱۵۱,۰۰۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال
۲	بیش از ۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال
۳۹۸	جمع

جهت انجام تحلیل آماری فرضیات زیر تدوین شده است:

فرض صفر:  $H_0$  بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکتها و اندازه آن‌ها (سرمایه) رابطه معناداری وجود ندارد.  
فرض یک:  $H_1$  بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکتها و اندازه آن‌ها (سرمایه) رابطه معناداری وجود دارد.  
در تحلیل آماری فرضیات فوق با تحلیل رابطه خطی و آزمون معنادار بودن همبستگی نتایج زیر حاصل شده

است.

جدول ۲: بررسی رابطه خطی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	F	سطح معنی دار
رگرسیون مانده‌ها	۱۴۸/۲	۱	۰/۱۹۸	۰/۶۵۷
	۲۲۵۷۰/۶	۳۰۱		

در تحلیل جدول فوق از آنجا که  $\alpha = ۰/۰۵ > P\text{-value} = ۰/۶۵۷$  است بنابراین وجود رابطه خطی بین دو متغیر سرعت گزارشگری و سرمایه شرکت تأیید نمی‌شود. در بررسی معنا دار بودن ضریب همبستگی بین سرعت گزارشگری و سرمایه شرکتها نتیجه زیر به دست آمده است.

جدول ۳: بررسی ضریب همبستگی

نام متغیرها	سطح معنی دار ضریب همبستگی	ضریب همبستگی
سرعت گزارش دهی و سرمایه شرکت	۰/۶۵۷	۰/۰۲۶

با توجه به جدول فوق از آنجا که  $\alpha = ۰/۰۵ > P\text{-value} = ۰/۶۵۷$  است بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکتها و سرمایه آن‌ها ارتباط معنادار وجود ندارد (تأیید نقیض ادعا).

**فرضیه (۲):** بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکتها و سودآوری آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به اینکه سودآوری شرکتها در دوره‌های ۳ ماهه به چهار دسته تقسیم شده است: ۱- سودآوری بسیار مطلوب (سود تحقق یافته معادل یا بیشتر از سود مورد انتظار) ۲- سودآوری مطلوب (سود تحقق یافته حداکثر ۵ درصد از سود مورد انتظار کمتر شده است) ۳- سودآوری نسبتاً مطلوب (سود تحقق یافته حداکثر ۱۰ درصد از سود مورد انتظار کمتر شده است) و ۴- سودآوری نامطلوب (سود تحقق یافته بیش از ۱۰ درصد از سود مورد انتظار کمتر شده است).

توزیع فراوانی سودآوری شرکتها به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۴: توزیع فراوانی سود آوری شرکت‌ها

تعداد	شرح
۷۰	سود آوری بسیار مطلوب
۲۰۱	سود آوری مطلوب
۶۰	سود آوری نسبتاً مطلوب
۶۷	سود آوری نامطلوب
۳۹۸	جمع

آزمون H کروسکال والیس جهت انجام تحلیل های آماری به کار گرفته شده است و هدف این که آیا بین سرعت گزارشگری شرکت‌ها با سودآوری مختلف تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر؟ نتیجه تحلیل های آماری نشان داده که تفاوت معناداری بین سرعت گزارشگری و سودآوری شرکت‌ها وجود ندارد. بنابراین می توان گفت که وضعیت سودآوری شرکت‌ها تأثیری بر سرعت گزارشگری نداشته و بین این دو متغیر ارتباط معناداری وجود ندارد.

**فرضیه (۳):** بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و پیچیدگی عملکرد آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد. جهت انجام تحلیل آماری این فرضیه شرکت‌ها به دو دسته تک محصوله و چند محصوله دسته‌بندی گردیدند. در تحلیل این فرضیات از آزمون اختلاف میانگین استفاده شده است و شرکت‌های تک محصولی با کد یک (۱) و شرکت‌های چند محصولی با کد دو (۲) مشخص شده‌اند و بررسی به این دلیل مهم است که آیا بین این دو دسته شرکت‌ها از نظر سرعت گزارشگری اختلاف معناداری وجود دارد یا خیر. توزیع فراوانی تنوع محصولات شرکت‌ها به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۵: توزیع فراوانی تنوع محصولات شرکت‌ها

تعداد	شرح
۱۴	تک محصوله
۲۶	چند محصوله
۴۰	جمع

نتایج تحلیل ها با توجه به آزمون اختلاف میانگین نشان می دهد که تفاوت معنادار بین سرعت گزارشدهی شرکت‌های تک محصولی و چند محصولی وجود ندارد یعنی نمی توان گفت که تک محصوله بودن یا چند محصوله بودن شرکت تأثیر خاصی بر سرعت گزارشدهی گذاشته است. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان نتیجه گرفت که: بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و پیچیدگی عملکردشان ارتباط معناداری وجود ندارد.

**فرضیه (۴):** بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و عمر شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

توزیع فراوانی عمر شرکت‌ها در بورس به شرح جدول زیر می باشد:

جدول ۶: توزیع فراوانی عمر شرکت‌ها در بورس

تعداد	شرح
۳۱	۳ الی ۱۰ سال
۱	۱۱ الی ۱۸ سال
۶	۱۹ الی ۲۶ سال
۲	۲۷ الی ۳۴ سال
۴۰	جمع



در تحلیل آماری فرضیه فوق با استفاده از تحلیل رابطه خطی و آزمون معنادار بودن همبستگی نتایج زیر به دست آمده است:

وجود رابطه خطی بین دو متغیر مورد نظر تأیید نمی‌شود. به عبارت دیگر بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکت‌ها و عمر آن‌ها در بورس ارتباط معنادار وجود ندارد.

فرضیه (۵): بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکت‌ها و میزان معاملات سهام آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

توزیع فراوانی میزان معاملات شرکت‌ها به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۷: توزیع فراوانی میزان معاملات شرکت‌ها

تعداد	شرح
۳۴۰	مساوی و کمتر از ۵ درصد
۲۶	از ۵/۱ الی ۱۰ درصد
۱۱	از ۱۰/۱ الی ۱۵ درصد
۷	از ۱۵/۱ الی ۲۰ درصد
۱۴	بیشتر از ۲۰ درصد
۳۹۸	جمع

نتایج تحلیل‌های انجام شده نشان داد که رابطه خطی بین دو متغیر برقرار می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکت‌ها و میزان معاملات سهام آن‌ها ارتباط معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر هر چقدر که معاملات سهام یک شرکت در یک دوره‌ای افزایش یابد نشان دهنده نیاز بیشتر سرمایه‌گذاران به اطلاعات و افزایش سرعت انتشار این اطلاعات بوده است.

فرضیه (۶): بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و نوع مالکیت آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد. در تحلیل این فرضیه از آنجا که ترکیب مالکیت به سه دسته ۱- سهام‌دار عمده با مالکیت بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت ۲- سهام‌دار عمده با مالکیت بیش از ۲۰ درصد سهام و ۳- مالکیت زیر ۲۰ درصد کلیه سهام‌داران تقسیم شده است از آزمون H کروسکال و والیس استفاده شده است و هدف این بوده که آیا بین سرعت گزارشدهی شرکت‌ها با مالکیت‌های مختلف تفاوت معناداری وجود داشته است یا خیر. توزیع فراوانی ترکیب مالکیت شرکت‌ها به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۸: توزیع فراوانی ترکیب مالکیت شرکت‌ها

تعداد	شرح
۶۴	سهام‌دار بالای ۵۰ درصد وجود دارد.
۳۶	سهام‌دار بالای ۲۰ درصد وجود دارد.
۲۰	کلیه سهام‌داران کمتر از ۲۰ درصد سهام را دارا هستند.
۱۲۰	جمع

نتایج تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین سرعت گزارشگری و نوع مالکیت شرکت‌ها وجود ندارد. به عبارت دیگر متمرکز بودن مالکیت شرکت‌ها تأثیری بر سرعت گزارشگری شرکت‌ها نمی‌گذارد بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که بین سرعت گزارشگری میان دوره‌های شرکت‌ها و نوع مالکیت آن‌ها ارتباط معناداری وجود ندارد.

**فرضیه (۷):** بین سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکت ها وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده مطلوب رابطه معناداری وجود دارد. جهت انجام تحلیل آماری این فرضیه نیز از آزمون اختلاف میانگین استفاده شده است و شرکت ها به دو دسته تقسیم شده اند:

- ۱- شرکت هایی که مطابق نظر حسابرس از نظام حسابداری بهای تمام شده مطلوب برخوردارند.
- ۲- شرکت هایی که مطابق نظر حسابرس نظام حسابداری بهای تمام شده ندارند و یا اینکه نظام آن ها ناقص می باشد.

شرکت های دسته اول با کد یک (۱) و شرکت های دسته دوم با کد (۲) مشخص گردید. در تحلیل این فرضیه هدف این است که آیا بین سرعت گزارش دهی شرکت هایی که از نظام حسابداری مطلوب برخوردارند و شرکت هایی که از نظام حسابداری نامطلوب برخوردارند اختلاف معنادار وجود دارد یا خیر. توزیع فراوانی نظام حسابداری شرکت ها به شرح جدول زیر می باشد.

**جدول ۹: توزیع فراوانی نظام حسابداری شرکت ها**

تعداد	شرح
۷۵	نظام حسابداری مطلوب
۴۵	نظام حسابداری نامطلوب
۱۲۰	جمع

نتایج تحلیل ها با توجه به آزمون اختلاف میانگین نشان می دهد تفاوت معناداری بین سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکت های با نظام حسابداری مطلوب و شرکت های با نظام حسابداری نامطلوب وجود ندارد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که بین سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکت ها و وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده ارتباط معناداری وجود ندارد.

### ۱۰. خلاصه نتایج تحقیق

با توجه به تحلیل های آماری انجام شده جهت آزمون فرضیات بیان شده در این تحقیق نتایج آن به شرح جدول زیر خلاصه شده است.

**جدول ۱۰: نتایج آزمون ها**

فرضیه	متغیر مستقل	متغیر وابسته	نتیجه
۱	اندازه شرکت	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود ندارد
۲	سودآوری شرکت	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود ندارد
۳	پیچیدگی عملکرد	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود ندارد
۴	عمر شرکت در بورس	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود ندارد
۵	میزان معاملات سهام	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود دارد
۶	نوع مالکیت	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود ندارد
۷	وجود یا عدم وجود سیستم حسابداری صنعتی	سرعت گزارشگری میان دوره ای	ارتباط معناداری وجود ندارد

## ۱۱. تحلیل نتایج و یافته‌ها

همان گونه که بیان شد در این تحقیق به دنبال یافتن عوامل مؤثر بر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای می‌باشیم. به این منظور هفت عامل انتخاب و بر اساس آن‌ها فرضیات تدوین گردید. نتایج آزمون‌های انجام شده به شرح زیر می‌باشد:

**فرضیه اول:** بر اساس آزمون‌های انجام شده بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای و سرمایه شرکت ارتباط معناداری وجود ندارد. این نشان می‌دهد که مبلغ سرمایه و تعداد سهام یک شرکت در بورس نمی‌تواند عاملی در جهت تسریع انتشار گزارش‌های مالی میان دوره‌ای باشد.

**فرضیه دوم:** در فرضیه دوم رابطه بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای و سودآوری شرکت‌ها بررسی شد. تصور اولیه بر این بود که سودآوری مطلوب و مناسب یک شرکت می‌تواند انگیزه‌ای باشد برای مدیران شرکت‌ها تا زودتر نسبت به رساندن اخبار خوب شرکت به بازار اقدام کنند اما طبق نتایج تحلیل‌های انجام شده در این تحقیق بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و سودآوری آن‌ها ارتباط معنی داری وجود ندارد. این نتیجه بیان می‌کند که مدیران شرکت‌ها تمایلی ندارند تا گزارش‌هایی را که نشان‌دهنده وضعیت مطلوب شرکت می‌باشد، سریعاً منتشر نمایند. بنابراین احتمال انجام معامله بر اساس اطلاعات درونی در بورس تهران به واقعیت نزدیک تر می‌شود.

**فرضیه سوم:** بر اساس فرضیه سوم تأثیر تنوع محصولی شرکت‌ها بر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها تحت بررسی قرار گرفت که نتیجه این بررسی این است که تک محصوله بودن یا چند محصوله بودن فعالیت شرکت‌ها تأثیری بر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای ندارد؛ به عبارت دیگر در شرکت‌ها زمانی که صرف امور حسابداری یک محصول می‌شود زمانی معادل آن هم برای امور حسابداری و محاسبه بهای تمام شده چند محصول صرف می‌شود و بین این دو اختلاف چندانی وجود ندارد. در واقع محاسبه بهای تمام شده محصولات جزء کوچکی از فعالیت‌های لازم جهت تهیه گزارش‌های مالی می‌باشد، بنابراین نمی‌تواند تأثیری بر سرعت گزارشگری داشته باشد.

**فرضیه چهارم:** در فرضیه چهارم رابطه بین سرعت گزارشگری شرکت‌ها و عمر آن‌ها در بورس اوراق بهادار تحت بررسی قرار گرفت و بر اساس تحلیل‌های انجام شده مشخص شد که بین دو متغیر یاد شده ارتباط وجود ندارد به عبارت دیگر این تصور که هر چه عمر شرکت در بورس بیشتر باشد با گزارش‌های مورد نیاز بورس آشنایی بیشتری داشته و تجربه زیادی در تهیه گزارش‌های مالی دارد تأیید نگردید.

**فرضیه پنجم:** این فرضیه به بررسی رابطه بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و میزان معاملات سهام آن‌ها می‌پردازد. مطابق تحلیل‌های انجام شده بین دو متغیر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای و میزان معاملات سهام شرکت‌ها رابطه معنادار وجود دارد و همچنین رابطه بین این دو متغیر مثبت می‌باشد یعنی هر چه میزان معاملات سهام یک شرکت بیشتر شود سرعت گزارشگری نیز بیشتر می‌شود. به عبارت دیگر در دوره‌ای که معاملات سهام یک شرکت بیشتر بوده آن شرکت زودتر اقدام به ارایه گزارش‌های میان دوره‌ای سود نموده است. این نشان می‌دهد که افزایش معاملات یک شرکت به معنی وجود شایعات در مورد سهام آن شرکت بوده که معاملات بر اساس آن شایعات انجام می‌شده است، بنابراین از جانب سهام‌داران و سرمایه‌گذاران نیاز بیشتری برای دریافت اطلاعات صحیح و دقیق وجود داشته است.

**فرضیه ششم:** بررسی رابطه بین دو متغیر سرعت گزارشگری میان دوره‌ای و نوع مالکیت شرکت‌ها در فرضیه ششم انجام شده است و تحلیل‌های انجام شده به این نتیجه رسید که بین سرعت گزارشگری میان دوره‌ای شرکت‌ها و نوع مالکیت آن‌ها ارتباط معناداری وجود ندارد. نوع مالکیت در این فرضیه به سه دسته تقسیم شد شرکت‌های با سهام‌دار بالای ۵۰ درصد، شرکت‌های با سهام‌دار بالای ۲۰ درصد و شرکت‌هایی که کلیه سهام‌داران آن زیر ۲۰ درصد مالکیت دارند. این فرضیه جهت این تدوین گردید که تأثیر ترکیب مالکیت سهام‌داران را بر سرعت گزارشگری بسنجد. آیا شرکت‌هایی که سهام‌داران عمده دارند زودتر گزارش‌های خود را منتشر می‌نمایند تا شرکت‌هایی که سهام‌دار عمده

ندارند. مطابق نتیجه تحلیل های آماری انجام شده بین سرعت گزارشگری ۳ دسته فوق الذکر اختلاف معنی داری وجود ندارد؛ که می تواند به این معنا باشد که زودتر گزارش دادن به مدیریت شرکت ها بستگی دارد نه به مالکیت آن. **فرضیه هفتم:** دو متغیر سرعت گزارشگری میان دوره ای و وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده مطلوب در این فرضیه بررسی گردید که در نتیجه مشخص شد که بین دو متغیر سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکت ها و وجود یا عدم وجود نظام حسابداری بهای تمام شده ارتباط معناداری وجود ندارد. با توجه به اینکه مطلوبیت نظام حسابداری بهای تمام شده شرکت ها با مراجعه به گزارش های حسابرسی شرکت ها استخراج شده است، این نتیجه دو تفسیر را می تواند داشته باشد. اولین تفسیر این است که نظام حسابداری بهای تمام شده مکانیزه و مطلوب تأثیری بر سرعت گزارشگری ندارد، یعنی سایر عوامل آن قدر تأثیر دارند که این عامل آن چنان با اهمیت نیست. دومین تفسیر این است که حسابرسان شرکت ها در بررسی نظام حسابداری صنعتی شرکت ها توجه لازم را مبذول نمی دارند. چه بسا شرکت هایی که نظام آن ها دچار نقص می باشد اما حسابرس این موضوع را در گزارش خود ذکر نکرده است و شرکت در دسته شرکت های با نظام حسابداری صنعتی مطلوب طبقه بندی گردیده است.

با توجه به نتایج بالا به نظر می رسد عوامل دیگری در سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکت ها دخالت داشته اند و آنچه که مشخص است این موضوع است که سرعت گزارشگری در مرحله اول انگیزه مدیریت برای انتشار آن گزارش ها می باشد.

## ۱۲. پیشنهادها

با توجه به اهمیت بازار سرمایه و نقش آن به عنوان یکی از ابزارهای تأمین مالی و همچنین نقش مهم آن در تخصیص بهینه منابع کشور، وجود اطلاعات شفاف، دقیق و به موقع در آن ضروری می باشد. نتایج آزمون فرضیات این تحقیق نشان داد که تنها میزان معاملات سهام یک شرکت در یک دوره سه ماهه مشخص بر سرعت گزارشگری همان دوره تأثیر می گذارد. بنابراین سازمان بورس در مورد معاملات سهام حساسیت نشان داده و در موارد افزایش حجم معاملات سهام شرکت ها، پیگیری بیشتری برای دریافت اطلاعات مالی و انتشار آن در بازار سرمایه دارد. بنابراین پیشنهاد می شود سازمان بورس در مورد عوامل دیگر نیز تفاوت هایی قایل شود. مثلاً در مورد شرکت های با میزان سرمایه بالا با توجه به نقش آن ها در بازار سرمایه و حجم بیشتر تعداد سهام و سهام دارانشان در مقایسه با سایر شرکت ها انتظار دریافت سریع تر گزارش های مالی وجود داشته باشد. علاوه بر این پیشنهاد می شود سازمان بورس تدابیر دیگری را نیز به منظور افزایش سرعت گزارشگری شرکت ها در نظر گیرد. به عنوان مثال در هر دوره سه ماهه فهرست شرکت هایی که گزارش های مالی خود را در زمان تعیین شده ارسال نموده اند و همچنین فهرست شرکت هایی که تأخیر زیادی در ارسال گزارش های داشته اند منتشر شود و یا اینکه شرکت هایی که در ارزیابی گزارش های خود تأخیر دارند از معاملات سهام آن ها جلوگیری به عمل آید.

### ۱۲.۱. پیشنهادهایی برای تحقیقات آینده

با انجام هر کار علمی راه به سوی مسیری جدید باز می شود و ادامه راه مستلزم انجام تحقیقات دیگری است، بدین لحاظ تحقیقاتی که در ادامه نتایج حاضر ضروری به نظر می رسد به شرح زیر می باشد:

- ۱- بررسی عواملی غیر از عوامل معرفی شده در این تحقیق و تأثیر آن ها بر سرعت گزارشگری میان دوره ای شرکت ها به عنوان مثال ترکیب مدیریت و ...
- ۲- بررسی تأثیر گزارشگری میان دوره ای به موقع بر بازده قیمت سهام شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران.
- ۳- بررسی تأثیر خصوصی سازی بر گزارشگری مالی میان دوره ای به موقع در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

- ۴- بررسی بازار سرمایه در زمان حول و حوش تاریخ گزارشگری میان دوره ای در بورس اوراق بهادار.
- ۵- بررسی نظریه نمایندگی و ارتباط آن با سرعت گزارشگری میان دوره ای به موقع.

۶- با توجه به اینکه در برخی موارد مدیریت شرکت به منظور جلوگیری از کاهش قیمت سهام در بازار سرمایه ممکن است اقدام به هموارسازی سود از طریق روش‌های حسابداری نماید انجام تحقیقی در خصوص گمراه کننده بودن گزارش‌های مالی میان‌دوره‌ای در بازار سرمایه ضروری به نظر می‌رسد.

### یادداشت‌ها

۱- اولین بخشنامه ارسال اطلاعات میان‌دوره‌ای در تاریخ ۷۶/۶/۲ توسط سازمان بورس به شرکت‌های پذیرفته شده ابلاغ گردیده است.

### منابع

#### الف: منابع فارسی

اطلاعیه‌ها و گزارش‌های سازمان بورس اوراق بهادار تهران: سال‌های ۷۹-۷۷.  
بخشنامه‌های سازمان بورس اوراق بهادار تهران: سال‌های ۷۹-۷۶.

#### ب: منابع انگلیسی

Anonymous. A. (1998). *IASC Adopts New Interim Reporting Standards, Management Accounting*, London.

Chambers, A. and Penman, S. (1984). *Timeliness of Reporting and the Stock Price Reaction to Earning Announcements*, *Journal of Accounting Research*, 22(3),21-47.

Kross, W. and Schroeder. D.(1984). *An Empirical Investigation of the Effect of Quarterly Earnings Announcement on Stock Returns*, *Journal of Accounting Research*, 22(3),153-176.

Paeter, P. (1998). *International Accounting Standards Omimittee Statements*, The CPA Journal, NewYork.

Owusu, Ansah, S. (2000). *Timeliness of Corporate Financial Reporting in Emerging Capital Markets*, *Accounting and Business Research*, 30 (3), 241- 254.

Whittred, G. and Zimmer, I. (1984). *Timeliness of Financial Reporting and Financial Distress*, *Accounting Review* , 59 (2), 287-295.